

**SĂRĂCIA ȘI SĂRĂCIREA
– FACTORI GLOBALI DE INSECURITATE**

**POVERTY AND IMPOVERISHMENT
– GLOBAL FACTORS OF INSECURITY**

Gl. bg. (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU*
Col. (r.) Benone ANDRONIC **

Rezumat: Într-o lume tot mai globalizată și mai integrată, constatăm că există state sărace și state bogate, că există state care sărăcesc tot mai mult și state care devin tot mai bogate. Pe măsură ce procesele sărăcirii se adâncesc, se multiplică și politicile internaționale de combatere a sărăciei și inegalităților flagrante. Și dacă în trecut, în plan național, se accepta migrația săracilor, ca repere individuale, dintr-o zonă în alta, acum se constată un proces de migrare în masă dintr-un stat în altul și dintr-o zonă geografică în alta, care are implicații globale asupra securității internaționale. Guvernele naționale și organismele internaționale sunt nevoite să dispună de pachete responsabile de stăpânire a sărăciei și sărăcirii, dar masele de sărăciți nu mai vor ajutoare care să le aline suferințele pentru câteva zile, ci doresc să muncească acolo unde munca proprie cultivă speranța scăpării de sărăcire.

Cuvinte-cheie: sărăcie, sărăcire, global, strategii, politici, securitate, siguranță, societate, țară, organism, stat.

Abstract: Within an ever-more globalized and integrated world, we notice that there are poor states and rich states as well as states which become poorer and poorer while others become richer and richer. As the impoverishing processes become deeper, more and more international policies are sought to combat poverty and blatant inequalities. If in the past, at national level, it was believed as acceptable to witness poor people's migration individually from one region to another, now we are undergoing a massive migration process from one state to another and from a geographical area to another, with global implications upon international security. National governments and international organizations need to develop responsible and reliable means of controlling poverty and impoverishment; however, the masses of impoverished people no longer ask

---

* Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru titular al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: mirceaudrescu@yahoo.com,

** Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

for help that might alleviate their sufferings for a few days, but they rather wish to be able to work in places where sheer work cultivates the hope of getting rid of poverty.

Keywords: *poverty, impoverishment, global, strategy, policies, safety, security, country, organism, state.*

Aspecte introductive. Din vremurile care au marcat începuturile creștinismului ne-au rămas mănunchiul fericiților, ce se ascultă mereu și mereu, cu precădere la slujbele religioase din bisericile ortodoxe. Se detașează, prin dramatismul trăirilor pe care le generează următorul îndemn de moralitate portivit căruia „*cel sărac va moșteni împărăția cerurilor.*” Ascultat cu smerenie de toți creștinii, mesajul generează trăiri contradictorii: cei care au o anumită stare materială se gândesc la faptul că ei sunt mai săraci decât alții și sunt îndreptățiți la trăirea fericirii veșnice, iar cei care au foarte puține disponibilități materiale și sunt copleșiți de lipsuri cotidiene speră să devină cel puțin la fel de avuți ca aceia care se consideră mai săraci, pentru a duce o viață mai bună pe pământ, sperând și la o fericire pe măsură într-o viață viitoare.

Tot de sorginte biblică este și următorul îndemn: Dă-i săracului un pește și l-ai săturat pentru o zi. Învață-l să pescuiască și i-ai dat posibilitatea să se hrănească o viață. Învățându-l pe om să pescuiască, să vâneze, să lucreze pământul, să crească animale etc., omul are posibilitatea să-și asigure cele necesare traiului.

Numai că de când este omenire se vorbește de bogați și de săraci, de îmbogățire și de sărăcire și de datoria celor bogați de a ajuta pe cei săraci. Cu alte cuvinte, sărăcia și sărăcirea trebuie să răscolească pe cei ce au, pe cei ce sunt considerați bogați, și să le sensibilizeze omenia, în sensul de a-i ajuta pe cei săraci. Sărăcia și bogăția au grade de comparație. Există săraci, mai săraci și foarte săraci. Există bogați, mai bogați și foarte bogați. În principiu, săracii conviețuiesc cu bogații, dar se constată și procese de separare structurală. Comunitățile au găsit de-a lungul timpului modalități practice de integrare a săracilor și de a stăpâni sărăcia. De la un moment dat, statul și-a arogat misiunea de a gestiona sărăcia pe plan național, cultivând imperativul solidarității sociale. Devenind responsabil cu eradicarea sărăciei, statul constată că sărăcia este în același timp o problemă individuală, comunitară și națională, dar a devenit și o problemă globală, din moment ce statul este considerat și actor internațional. Într-o lume tot mai globalizată și mai integrată, constatăm că există state sărace și state bogate, că există state care sărăcesc tot mai mult și state care devin tot mai bogate. Pe măsură ce procesele sărăcirii se adâncesc, se multiplică și politicile internaționale de combatere a sărăciei și inegalităților flagrante. Și dacă în trecut, în plan național, se accepta migrația săracilor, ca repere individuale, dintr-o zonă în alta, acum se

constată un proces de migrare în masă dintr-un stat în altul și dintr-o zonă geografică în alta, care are implicații globale asupra securității internaționale. Guvernele naționale și organismele internaționale sunt nevoite să dispună de pachete responsabile de stăpânire a sărăciei și sărăcirii, dar masele de sărăciți nu mai vor ajutoare care să le aline suferințele pentru câteva zile, ci doresc să muncească acolo unde munca proprie cultivă speranța scăpării de sărăcire.

Învățătura creștină este îngăduitoare cu săracii, dar atenționează asupra faptului că „sărăcia” este mai groaznică decât focul și arde cumplit¹ și pilduitoare pentru cei bogați, deoarece se consacră următoarea idee: Că, pentru aceea, Dumnezeu a lăsat pe bogați și pe săraci, ca să se hrănească săracul de la bogat și să se mântuiască bogatul prin milostenie². Pe vremea când vedeau lumina tiparului aceste convingeri, bogații ajutau săraci individuali, dar și săracii munceau din greu pentru a-și acoperi ajutoarele. Acum, săracii se constituie în largi colectivități, chiar în state naționale, iar statele bogate și oamenii bogați, ca atare, devin tot mai reticente față de risipa de ajutoare ce se apreciază că însoțește actele de ajutorare. În același timp, ajutoarele colective generează nemulțumiri interne față de organismele interne de redistribuire a ajutoarelor, dar și un oarecare dezinteres colectiv față de asumarea de responsabilități sociale.

Preocupări privind definirea stării de sărăcie. În ultimele cinci sau șase decenii, cele mai importante organisme internaționale, guvernele naționale și o mulțime de organizații nonguvernamentale s-au întrecut în a prezenta puncte de vedere cu scopul de a realiza un consens general cu privire la lupta împotriva sărăciei. Evoluția economiei mondiale din ultima jumătate de secol, marcată de numeroase crize - religioase, sociale, politice, economice, financiare și militare - dar și de procese inevitabile de globalizare, a fost însoțită și de numeroase cazuri de sărăcire colectivă, precum și de evidente accentuări ale stărilor de sărăcie. Conceptele de excluziune și incluziune socială, financiară, tehnologică etc., dezvoltate, discutate și cunoscute teoretic de mulți ani, la care se adaugă cunoașterea fenomenelor de adâncire a inegalității în distribuția veniturilor, au constituit și constituie tot atâtea realități ce au stat la baza proiectării de strategii de eradicare a sărăciei. Principalii actori mondiali, precum ONU, FMI, UNDP, FAO, BM, UE etc. utilizează în acest sens elemente statistice extrem de sugestive, că³: aproape jumătate din populația lumii - peste 3 miliarde de locuitori - trăiește cu mai puțin de 2,5 dolari pe zi, iar aproape 80% din populație trăiește cu mai puțin de 10 dolari pe zi; mai mult de 1,3 miliarde de locuitori ai planetei trăiesc în sărăcie

¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri, Partea a treia: Opinii la Matei*, Colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 23, București EIBMBOR, 1994, p.84.

² Colectiv, *Proloagele*, vol. 1, Bacău, Editura Bunavestire, 1995, p. 848.

³ Prelucrare din *Economistul*, nr.4(254), 16-29 februarie 2016, p. 22-23.

extremă sau absolută, caracterizată prin lipsa severă a necesităților fundamentale de existență; 805 milioane de oameni suferă de foamete cronică și malnutriție; peste 750 milioane de oameni nu au acces la apa de băut, conform standardelor sanitare minime; bolile datorate utilizării apei de calitate necorespunzătoare și lipsei de igienă cauzează zilnic moartea a 2300 de persoane, ceea ce înseamnă că cca. 840 000 de oameni mor anual din aceste motive; aproape 25% din locuitorii planetei (aproximativ 1,6 miliarde) trăiesc fără curent electric; 1 miliard de copii trăiesc în sărăcie; în fiecare zi mor cca. 22 000 de copii din cauza sărăciei și foamei; 165 milioane de copii sub 5 ani au fost afectați la nivelul anului 2011 de boli cronice de malnutriție cu implicații asupra creșterii organismului; boli tratabile, ca pneumonia sau diareea, produc moartea a cca. 2 milioane de copii anual, deoarece nivelul de trai al familiilor nu le permite tratamente corespunzătoare; estimări realizate de o serie de alianțe globale de organizații neguvernamentale arată că pentru a eradica sărăcia pe mapamond ar fi nevoie de cca. 60 de miliarde de dolari anual, ceea ce echivalează cu veniturilor primilor 100 de miliardari ai lumii; foametea cronică este cauza principală care duce la decesul unui număr de oameni ce depășește totalul deceselor produse de SIDA, malarie și tuberculoză.

Sărăcia generează migrare socială. Cu mulți ani în urmă, Nicolae Titulescu dezvoltă ideea despre spiritualizarea frontierelor, ca o formă de culturalizare transfrontalieră, de intensificare a legăturilor interumane, de emancipare politică a frontierelor, ca și de cultivare a păcii globale. Pe măsură ce procesele globalizării s-au intensificat, în plan internațional au proliferat fenomene de migrare în masă de populații. Milioane de turci au ajuns în Germania, milioane de magrebieni au ajuns în Franța, zeci de mii de europeni au ajuns în Canada, zeci de mii de evrei au ajuns în Israel, sute de mii de români și de bulgari au ajuns în Italia, Spania, Franța sau Germania, milioane de mexicani au ajuns în SUA ș.a.m.d. Sărăcia endemică și războaiele cu tentă naționalistă sau religioasă au generat procese de revărsare de umanitate peste granițe, secătuiind și mai mult țările de origine și contribuind din plin la influențarea indicelui de sărăcire în țările primitoare. Astfel⁴, se constată că numărul de refugiați la nivel global a urmat un trend ascendent, crescând de la 8,5 milioane în 1980 la 15,1 milioane la jumătatea lui 2015, o creștere cu aproape 78%. La nivelul anului 2015, țările care s-au înregistrat cu cele mai mari redислоcări sociale sunt: Siria, Afganistan, Republica Central-Africană, Congo, Eritreea, Iraq, Somalia, Sudanul de Sud, Burundi, China, Columbia, Mali, Pakistan, Ucraina, Vietnam, iar țările care au primit cei mai mulți refugiați sunt: Turcia, Liban, Iordania, Iran, Etiopia, Kenya, Iraq, Germania,

⁴ Prelucrare după Cristian Caryl, *Verigile cele mai slabe*, articol, Foreign Policy România, februarie/martie 2016, p. 36-39.

Franța, Etiopia, China, Ciad, Bangladesh, Afganistan. În ceea ce privește refugiații pe mia de locuitori, la nivelul anului 2015, situația cea mai grea se prezintă în următoarele țări, astfel: Liban - 208,9, Iordania - 89,8, Nauru - 50,8, Ciad - 31,0, Turcia - 23,7, Sudanul de Sud - 22,3, Mauritania - 19,4, Suedia - 14,7, Malta - 14,6, Iran - 12,5. Numai în cazul Iordaniei, s-a stabilit că influxul de imigranți a împins în jos salariile, a dus la mărirea chiriilor, iar șomajul a crescut de la 14,5% la 22,1% între anii 2011 și 2014.

Cauze ale sărăcirii și dislocării sociale

Cauze climatico-economice. Fenomenele naturale necontrolate influențează viața oamenilor de pe mari întinderi geografice. Secetele, inundațiile catastrofale, intensificarea vânturilor etc. sunt fenomene cotidiene cu rezonanță socială nu numai pentru prima pagină a ziarelor. Clima este în schimbare, iar cu ea se schimbă și oamenii locurilor. Iar schimbările comportamentale sunt dirijate mai ales de implicațiile economice ce decurg din schimbările climatice. Secetele cumplite care au lovit centrul Africii au obligat mii de fermieri să-și încarce agoniseala de-o viață și să se îndrepte spre zonele de țarm, pentru a se ocupa de pescuit, o singură posibilitate zonală de asigurare a traiului zilnic. Numai că, agricultura, pescuitul, mineritul etc. se găsesc în raporturi economice dirijate de nordul global prosper. El este cel ce stabilește rutele comerciale și sistemul de preturi și, în esență, tot el este cel ce dirijează prin sărăcire mari grupuri sociale. În momentul în care Europa și SUA și-au rezolvat în bună măsură necesarul global de cereale și legume, în bună măsură pe seama organismelor modificate genetic, agricultura africană și asiatică a devenit agricultură de subzistență, lăsată la voia fenomenelor naturale, incapabilă să mai asigure minimul de venituri pe care se construiește viitorul social. Dar din moment ce în nordul global a crescut consumul de pește, consum ce s-a dublat în ultimele patru decenii, în mod firesc a crescut și pescuitul comercial în sudul global. Însă nici pescuitul din apele teritoriale nu va dura la nesfârșit. Deja, apele din largul Africii de Sud sunt printre cele mai exploatare din lume. Satisfacerea lăcomiei globale și schimbările climatice devastatoare distrug ecosisteme, generând migrații îndreptate spre nordul himeric. În consecință, așa se face că o reordonare rapidă, cauzată de abuzul și competiția violente pentru resurse, îi transformă pe fermieri în pescari, distruge zonele agricole, dezrădăcinează localități, distruge țări întregi. Un miliard de suflete sunt în deplasare. Cu toate acestea, lumea sedentară îi privește pe cei fără de casă cu suspiciune; au făcut oare ceva greșit? Nordul Global construiește garduri, deportează copii, limitează drumul către siguranță al refugiaților din Siria, Sudanul de Sud, Iraq și Afganistan, Europa plătește Turcia să joace rolul de paznic și să-i țină pe solicitanții de azil departe de granițele sale. Vestul stabil spune migranților „*ne este milă de voi, dar nu avem încredere în voi*,”

și preferăm să ne fie milă de voi pe țărmurile voastre decât ale noastre”⁵ Sărăcirea națională a dus preponderent la migrațiune semnificativă în interiorul granițelor, apoi în afara granițelor naționale, dar și la un flux de migrări relativ individuale către state aflate la mare depărtare, în mod deosebit în state din nordul global dezvoltat. În mod paradoxal, migrațiile relativ individuale au fost înlocuite de migrații colective, având izvoarele în țări din inima Asiei sau Africii și speranțe de destinație către țări din Uniunea Europeană. Opinia publică mondială asistă deja la un spectacol trist, în care speranța colectivă face permeabile granițe naționale destul de sigure în alte condiții. Granițele nu mai constituie repere de neclintit ale suveranității naționale. Pentru foarte mulți migranți, ele au devenit un fel de porți ale milei, pe care pășesc de-a valma copii, adolescenți, oameni în puterea cuvântului, dar și bătrâni, oameni care nu mai au nimic de pierdut fiindcă au pierdut totul din cauza sărăciei, condimentată subiectiv de legile economiei de piață.

Cauze de sărăcire prin libertate. Multe din acțiunile umane sunt justificate prin cultivarea libertății. Mass-media abundă de puncte de vedere care fac referire, după caz, sau după un anumit interes, la: libertatea individului, libertatea națională, libertatea religioasă, libertatea de opinie, libertatea economică etc. Antichitatea greacă definea libertatea individuală prin prisma unui patrimoniu menit să asigure un trai decent familiei și sclavilor, iar persoane nelibere erau acelea care aveau datorii. Numai persoanele libere puteau lua parte la viața publică. În actualitate, liber este cel ce se bucură de libertate, de independența individuală și cetățenească, care are drepturi politice și cetățenești depline; liber este cel care are posibilitatea de a acționa după voința sa, de a face sau nu face ceva; liber este cel ce nu este supus niciunei constrângeri; liber este cel ce nu are obligații față de alții; liber este cel ce este sincer și spune ceea ce gândește etc., iar libertatea este starea de a acționa după propria voință sau dorință, de a se bucura de deplinătatea drepturilor politice și civile în stat, starea de a nu fi supus unui stăpân etc.⁶ Aprecierea colectivă în legătură cu încălcarea libertăților fundamentale ale omului duce de multe ori la conflicte armate. Însă, de foarte multe ori, schimbările produse în starea de libertate percepută au avut drept efect creșterea indicelui de sărăcie. Libertatea leninistă promisă tocmai săracilor a degenerat în sărăcirea generalizată care a cuprins nu numai popoarele Rusiei, dar s-a extins ideologic și asupra popoarelor ce au fost obligate să accepte sistemul social propriu proprietății colective. De asemenea, noi am constatat că trecerea de la economia comunistă la cea capitalistă a fost urmată, pentru majoritatea statelor care s-au angajat pe acest drum, de o creștere continuă a nivelului de sărăcire. Spre exemplu, în România,

⁵ Anna Badkhen, *Noua (re)ordonare, articol*, Foreign Policy România, februarie-martie 2016, p. 56.

⁶ Cf. Academia Română, DEX, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009, p. 588-589.

după 26 de ani de capitalism liberal⁷: datoria țării a crescut de la ZERO la 96 de miliarde, nou-născuții au scăzut de la 314.000 la 185.000, consumul de carne a scăzut cu 4%, locurile de munca s-au înjumătățit de la 8,2 la 4,6 mil., pensionarii au crescut cu 40%; avem cu 36% mai puține paturi de spital față de 1989; deosebirea principală a economiei de astăzi față de cea din 1990 este că 96% din cifra de afaceri a firmelor este desfășurată de capital privat românesc sau al multinaționalelor, doar 4% rămânând sub controlul statului român; privatizările și destrucțurarea sistemului de companii de stat au condus la un proces de dezangajare în anii '90, care nu a mai fost refăcut în ultimii 15 ani prin investiții străine sau autohtone private. Astfel, numărul de salariați a scăzut de la 8,2 milioane în 1990 la 4,5 milioane astăzi, în timp ce numărul de pensionari a crescut de la 3,7 milioane în 1990 la 5,2 milioane în prezent; în timp ce în anii 1990 un român consuma anual 56,9 kilograme de carne și produse din carne în echivalent, în anul 2013 el consumă cu 4% mai puțin, adică 54,4 kilograme anual; în 1990 în țară erau peste 8 milioane de salariați, însă numărul acestora a scăzut constant odată cu restructurările făcute de companiile de stat care au fost privatizate. În plus, anii de criză economică și-au pus amprenta și asupra efectivelor de personal, astfel că, în 2011, România a ajuns la un record negativ de 4,3 milioane de salariați (numărul mediu pe întreg anul; însă în ianuarie 2011 numărul de salariați ajunsese la 4 milioane). O situație paradoxală se înregistrează în ceea ce privește numărul de bugetari din aceeași perioadă: dacă în 1990 un număr de 800.000 de bugetari deserveau o populație de 22,8 de milioane de persoane, în prezent există 1,2 milioane de angajați bugetari, la o populație de 19,9 milioane de persoane. Pe vremea guvernului condus de Călin Popescu Tăriceanu, numărul de bugetari ajunsese și la 1,4 milioane de persoane; efectivele de bovine au scăzut cu 61% din 1990 până în 2014, în timp ce numărul porcinelor a scăzut cu 58%, iar cel al ovinelor a înregistrat o scădere de 32%. Totuși, se remarcă o ușoară creștere, în ultimii ani, a efectivelor de bovine (în 2011 numărul total era de 1,98 milioane) și de ovine (care în 2010 ajunsese la un număr total de 8,4 milioane); deși PIB-ul României a crescut de 3,5 ori în ultimii 25 de ani, structura formării sale s-a schimbat semnificativ în perioada „*economiei de piață*”. Astfel, dacă în 1989 industria avea o contribuție de 46% la formarea PIB, până în 2014 ponderea aproape că s-a înjumătățit (ajungând la 25%), în timp ce importanța agriculturii a scăzut de circa 3 ori - de la 14,4% în 1989 la 5,5% în 2014. În prezent, serviciile financiare (banking și asigurări), precum și cele de IT&C au împreună cea mai mare contribuție la formarea PIB-ului țării; în 1989, România avea o datorie publică zero și disponibilități valutare de 1,5 mld. de dolari, în 2014, România

⁷ Cf. Florin Georgescu, Capitalul în România anulul 2015, Ziarul Financiar, 22.12.2015.

înregistra o datorie publică netă de 54 mld. euro (adică 36% din PIB). Datoria publică va depăși în anii care vin 40% din PIB, va fi undeva la sub 41% din PIB, dar în niciun caz nu va sări de pragul critic de 45% din PIB, spun rapoartele guvernamentale. Totuși, o datorie publică de circa 40% din PIB este deja relativ înaltă pentru nivelul de dezvoltare economică a României, spun reprezentanții Consiliului Fiscal. Dacă România nu avea deloc datorie publică în anul 1989, situația s-a schimbat ulterior. Spre exemplu, între 2008 și 2010 datoria publică a României a explodat de la 15% din PIB la 39% din PIB. Datoria externă de 92,3 miliarde de euro din 2014 rămâne încă departe de nivelul existent când a început criza economică mondială. În decembrie 2008, datoria externă totală era de 72 mld. euro, din care statul avea 11 mld. euro, iar firmele private și băncile 61 mld. euro. În urmă cu 10 ani datoria externă totală era de doar 21 mld. euro. Reducerea datoriei externe a venit pe fondul ajustărilor din sectorul privat, care și-a plătit datoriile, dar și ca o consecință a diminuării deficitului bugetar și a rambursării unor sume importante (peste 60%) din împrumutul uriaș luat de stat de la finanțatorii externi în 2009. În 2014 s-au născut mai puțin de 198.000 de copii, cu aproape 40% mai puțin decât în anul 1990, iar nivelul este cel mai scăzut de după al doilea război mondial încoace, potrivit datelor de la Statistică. Specialiștii spun că scăderea populației este unul dintre cele mai grave fenomene, cu consecințe negative pe termen lung. Migrația afectează semnificativ acest indicator, având în vedere că, spre exemplu, în 2013 româncele din străinătate au dat naștere la 22.000 de copii. Lipsa locurilor de muncă și a unor politici care să încurajeze natalitatea a făcut ca acest indicator să ajungă la un nivel extrem de scăzut, care va avea impact direct în economie. O femeie din România naște, în medie, 1,3 copii, iar rata fertilității a cunoscut o scădere aproape dramatică după căderea regimului comunist. Specialiștii spun însă că o rată de fertilitate de 2,2 asigură menținerea populației la un nivel constant pe termen lung.

Libertatea obținută de români cu prețul pierderii a mai multor vieți omenești nu a adus prosperitatea sperată, deoarece circa patru milioane de români muncind peste graniță, iar mulți din cei rămași acasă au un salariu mediu de sub 10 dolari pe zi. Un alt exemplu este dat de răsturnarea percepției față de evenimentele din Libia. Conducătorul libian Muammar al Gaddafi a fost ostracizat de mass-media globală ca fiind tiran, dictator, terorist internațional, exploator, criminal, monstru cu chip de om etc. O coaliție internațională, din care s-au detașat Franța, Marea Britanie și SUA, a ajutat militar anumite forțe naționale, nemulțumite de stilul de conducere autoritar al lui Gaddafi, să-l înlăture de la conducerea statului într-un mod primitiv. Numai că acum, în condițiile în care Libia a devenit un stat neguvernabil se susține

pe bază de documente certe, că⁸: Libia lui Gaddafi nu avea nici o datorie față de nimeni în lume; prețul unui litru de benzină era de 0,14\$; prețul unei pâini era de 0,15\$; învățământul și spitalizarea erau gratuite; tinerii căsătoriți primeau în dar 64000 \$ pentru a-și procura un apartament; fiecare familie libiană avea propria casă; pentru fiecare membru, familia libiană primea anual 1000 \$ subvenții; pentru fiecare copil nou născut, familia primea 7000 \$, ajutor material; ajutorul de șomaj era de 730 \$ lunar; orice libian, dacă era admis la oricare facultate din lume, primea 2500 euro de la stat, plus întreținere, plus un automobil; salariul unei asistente medicale era de minim 1000 \$; automobilele în țară erau vândute numai la preț de fabrică; la deschiderea propriei afaceri, Jamahiriya Libiană oferea un ajutor material de 20000 \$, într-o singură tranșă; nu exista impozit pe imobil, la apartamente și casele de locuit; impozitele mari erau interzise prin lege; cetățenii libieni primeau creditele fără dobândă din partea statului; energia electrică era gratuită pentru populație; în toată țara era dezvoltată o rețea de magazine pentru familiile cu mulți copii, în care alimentele de bază erau vândute la un preț simbolic; pentru vânzarea produselor alimentare cu termenul expirat - amenzile erau astronomice; pentru falsificarea preparatelor medicale - pedeapsa era cu moartea; vânzarea și consumul de alcool - interzis prin lege; intermedierea vânzărilor imobilelor - interzisă prin lege; după venirea la putere a lui Gaddafi, din Libia au fost alungate marile corporații; doar după preluarea puterii de către Gaddafi, negrii din sudul Libiei au primit drepturi cetățenești; în 40 ani de „dictatură” populația țării a crescut de trei ori, iar mortalitatea infantilă s-a micșorat de nouă ori; speranța de viață a crescut de la 51,5 la 74,5 ani; Gaddafi a luat decizia de a scoate Libia din sistemul bancar mondial, iar alte 12 țări arabe erau gata să-i urmeze exemplul. Acum, în Libia nu se mai poate vorbi nici de libertate, nici de democrație, nici de siguranță cetățenească, ci de sărăcire și de migrare colectivă spre Uniunea Europeană.

Si exemplele pot continua cu situații similare din Afganistan, Iraq, Egipt, Maroc și mai ales din Siria.

Cauze de imoralitate elitistă în sisteme globale. Criza economică declanșată în anul 2007 este cu certitudine expresia imoralității și ilegalității în sferele decizionale specifice sistemelor economico-financiare tot mai integrate. Istoria acesteia la îndemâna opiniei publice este simplă: economia americană simte un șoc amenințător prin 2001, odată cu falimentele în lanț din domeniul firmelor online; soluția Rezervei Federale a fost scăderea ratei dobânzii de referință pentru titlurile de stat la 1%, decizie salutăta elogios de către băncile comerciale, care puteau acorda bani cu dobândă foarte mică; un domeniu prosper se dovedea a fi cel

⁸ Prelucrare după Sam Hamod, Din Testamentul lui Gaddafi, 04. 05. 2011.

imobiliar: americanii au alergat să ia credite din ce în ce mai mari, pentru a construi locuințe, din moment ce prețul acestora asigură randamente și de zece ori mai mari decât constituirea de depozite la bănci; setea de comisioane tot mai mari a făcut să se încurajeze acordarea de credite extrem de riscante, prin operațiuni mascate de securizare; când americanul de rând nu a mai putut să plătească ratele scadente, băncile au preluat casele; oferta de case a crescut, iar cererea de case a scăzut; băncile au început să nu-și mai poată achita obligațiunile de plată; pe 15 septembrie 2008 lumea s-a cutremurat la anunțul stării de faliment a băncii Lehman Brothers, una dintre primele patru companii de consultanță și servicii financiare din lume; numai că băncile din SUA erau interconectate cu bănci și fonduri speciale din alte foarte multe țări; criza financiară s-a extins cu repeziciune, punând la grea încercare multe țări din Europa, Africa și Asia; activitatea economică s-a comprimat, numărul șomerilor a început să crească, veniturile au început să scadă, omenirea în ansamblul său trece printr-o perioadă de sărăcire greu de controlat. De data aceasta, în vârtejul sărăcirii au intrat și țări cu mari disponibilități economice, ca Grecia, Italia, Spania, Portugalia, chiar și Franța, iar undă sa distructivă a atins țările deja sărace de pe celelalte continente. Și în timp ce milioane de oameni simțeau că sunt lipsiți de cele mai elementare surse de venituri, mulți manageri din sistemul financiar erau recompensați cu sume de bani de nivelul milioanei de dolari, tocmai pentru ingineriile financiare care aruncaseră omenirea în recesiune. Sărăcirea de sorginte managerial-elitistă a generat noi valuri de migrare.

Concluzii

Sărăcia și sărăcirea au devenit probleme de interes mondial. Securitatea și siguranța de nivel global au cerut și cer cu acuitate intensificarea măsurilor pentru stoparea fenomenelor generate de sărăcie. Astfel, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a înființat Comitetul de Asistență pentru Dezvoltare (DAC), care a lansat programul Asistență Oficială pentru Dezvoltare (ODA), în baza căruia s-a gestionat cel mai substanțial transfer financiar din partea țărilor dezvoltate. În urma criticilor aduse, programul a fost mereu adaptat la tematicile globale de combatere și adâncire a sărăciei în lume, prin a se concentra pe obiectivul major ONU, de înjumătățire a sărăciei mondiale până în 2015. În 2005, în Brazilia, a fost lansată Chemarea Globală la Acțiune împotriva Sărăciei (GCAP) în cadrul Forumului Social Mondial. Tot în ianuarie 2005, Forumul Economic de la Davos a catalogat sărăcia ca problemă majoră a omenirii, care nu mai poate fi neglijată, combaterea sărăciei devenind prim obiectiv major al omenirii. Ca atare, s-a ajuns astfel la un consens global anti-sărăcire și s-au acceptat de principiu un set de strategii și politici de luptă împotriva sărăciei la nivel național și global. Această mobilizare fără precedent de organisme naționale

și supranaționale în ținerea sub control a sărăciei demonstrează cu prisosință faptul că sărăcia este deja un fenomen global cu implicații asupra securității mondiale.

Sărăcia, dar mai ales sărăcirea agresivă, generează migrația colectivă, cu implicații asupra țărilor limitrofe, dar și asupra altora ce se regăsesc pe arealul geografic ce constituie un adevărat traseu al mirajului. Liniștea continentului european este pusă în pericol de dislocările de populații ce au ca sorginte țări din nordul Africii, Orientul Apropiat și Mijlociu, chiar și centrul Asiei, au ca escală bazinul Mării Mediterane, cu țări de intrare Turcia și Grecia, țări de escală Serbia, Albania, Croația, Austria și țări de destinație Germania, Suedia, Norvegia etc. Cifrele vehiculate de organismele internaționale sunt alarmante: numărul de refugiați a crescut constant: 10,4 milioane în 2011, 10,5 milioane în 2012, 11,7 milioane în 2013, 14,4 milioane în 2014, 15,1 milioane în primul semestru al anului 2015; pentru finalul anului 2015 se estima la 60 de milioane totalul populației mondiale de refugiați și strămutați, din care 30% se regăsește pe teritorii din Turcia, Liban și Pakistan; fiecare a 122-a persoană din lume este refugiată; numai în 2015 circa 2700 de imigranți și refugiați și-au pierdut viața încercând să traverseze Marea Mediterană, în timp ce peste 123 785 de persoane au reușit s-o traverseze.⁹ Anual, organizațiile umanitare mondiale utilizează circa 3 miliarde de dolari pentru ajutorarea migranților, iar în 2016 UE va acorda Turciei 6 miliarde de euro pentru a pune capăt migrației ilegale către țările uniunii.¹⁰ Asigurarea condițiilor minime de viață pentru acești migranți a devenit deja o problemă globală de securitate și siguranță națională, dar și o problemă ce pune sub semnul întrebării conținutul multor aranjamente cu caracter internațional.

Sărăcia, mai ales sărăcirea, constituie sursa principală de recrutare de noi membri de consumatori și de traficanții de droguri, de constituire de grupuri de crimă organizată, de formare de structuri specifice manevrelor politice, de răspândire a bolilor specifice conviețuirii sociale și nu în ultimă instanță terorism. Sărăcia nu poate să fie compatibilă cu instrucția școlară, cu armonia socială, cu dezvoltarea durabilă, cu generalizarea rezultatelor benefice ale realizărilor în domeniul cunoașterii. Masele de oameni săraci sunt greu de controlat în centre urbane din țări dezvoltate și devin incontrolabile, de-a dreptul surse de terorizare socială, acolo unde sărăcirea capătă aspecte de masă. Iar asemenea insulițe de eșuare socială devin factori de risc la siguranța cetățeanului, la siguranța transporturilor, la siguranța comunicațiilor, întrun cuvânt, la securitatea națiunilor.

Sărăcia, ca fenomen social, s-a deplasat de la individ, prin plan local și național, ajungând la nivel global, cu implicații majore în toate domeniile de

---

⁹ Prelucrare după *Semnele Timpului*, ianuarie-2015, p. 22-23.

¹⁰ *Economica.net* din 7 martie 2016.

activitate. Viața politică mondială, securitatea, siguranța și suveranitatea statelor etc. încep să fie dominate de consecințe ce decurg din spectrul accentuării stărilor de sărăcire.

BIBLIOGRAFIE

- BADKHEN Anna, *Noua (re)ordonare, articol*, Foreign Policy România, februarie-martie 2016.
- CARYL Cristian, *Verigile cele mai slabe*, articol, Foreign Policy România, februarie/martie 2016, p. 36-39.
- DEX, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009.
- Economica. net din 07 - 03 – 2016.
- Economistul, nr. 4 (254), 16-19 februarie, - 20 -03 -2016.
- Foreign Policy, februarie-martie, 03 - 20 - 2016.
- Proloagele, vol. 1, Editura Bunavestire, Bacău, 1995.
- Semnele Timpului, ianuarie, 20 -03 - 2016.
- Sfântul IOAN GURA DE AUR, *Scrieri, Partea a treia: Opinii la Matei*, Colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 23, București EIBMBOR, 1994.
- Ziarul Financiar din 22 - 12 - 2015.

